

Introducere

Aceste seturi de policy paper au rezultat din proiectul "Să rezolvăm problemele noastre împreună" derulat în parteneriat de Fundația ECHOSOC din România și Open University Subotica din Serbia. Ele încearcă și reușesc, în bună măsură, să creioneze situația romilor din cele două țări în anumite domenii ale vieții sociale. În plus, aduc și o serie de recomandări menite să contribuie la identificarea căilor fezabile de intervenție pentru soluționarea diverselor probleme apărute.

Aceste publicații au fost sprijinite de America's Development Foundation (ADF) în cadrul programului "Regional Partnership for Democracy" (RPD), finanțat prin USAID România.

Alte organizații implicate în proiect:

- ◆ Asociația CATALACTICA, București;
- ◆ Fundația Phoenix, București;
- ◆ Agenția pentru Dezvoltare Comunitară "Împreună", București;
- ◆ Fundația Aven Amentza, București;
- ◆ Fundația pentru Dezvoltarea Socială a Romilor – Ramses, Dej;
- ◆ Uniunea Democratică a Romilor, Petroșani;
- ◆ Institutul Intercultural, Timișoara;
- ◆ Rrominterpress, Belgrad;
- ◆ European Voivodina, Novi Sad;
- ◆ International Scientific Forum "Danube - River of Cooperation" (ISF"DRC"), Belgrad;
- ◆ The Modern Society Movement (MSM), Zemun.

Sperăm ca aceste materiale să contribuie la o mai bună cunoaștere a situației romilor din România și Serbia precum și la intervenții adecvate de susținere.

Agnes Medve
Sorin Cace

“...Țigarii ne-au dat industriași, artiști, ofițeri distinși, buni administratori, medici și chiar oratori parlamentari...”

(M. Kogălniceanu, 1891)

1. Cui se adresează policy paper?

Grupul țintă care face obiectul analizei prezente este constituit din populația activă de etnie roma și nonroma de pe teritoriul României.

Beneficiari potențiali:

- Decidenții politici, reprezentanți ai administrației publice locale și centrale;
- Societatea civilă românească, în general, și ONG-urile roma, în special;
- Cercetătorii preocupați de domeniul relațiilor interetnice;
- Grupurile de experți din România, Serbia și din regiunea Central și Est Europeană;
- Finanțatorii pentru programe roma;
- Publicul, în sens larg.

2. Obiective

Obiectivul principal al acestui material este acela de a arăta cum a fost afectată identitatea roma de-a lungul timpului și care sunt efectele actuale ale acestor schimbări.

De asemenea, ne propunem să conturăm un cadru coerent de revitalizare a ceea ce înseamnă identitatea roma din multiple perspective.

3. Identificarea problemei

a. *De la întemeierea Țărilor Române, la Dezrobire*

Atestați documentar, sub aspect juridic și social, ca robi domnești, mănăstirești sau boierești, încă din primele documente ale cancelariilor Țărilor Române (3 octombrie 1385), romii din România au suportat un tratament similar cu instituția sclaviei din Imperiul Bizantin (vezi Peretz N.(1934), *Robia în legiurile române* (1934), în (2000), *Robia romilor în Țările Române. Moldova*, Ed. Aven Amentza).

C. Giurescu arată, în studiul său *Despre rumâni*, că între robie și rumânie sau vecinătate era o mare deosebire:

Ele nu numai că nu s-au confundat niciodată, dar nici măcar nu s-au atins. Erau două stări cu totul deosebite. Față de rob, rumânul sau vecinul era socotit ca om liber.

Căsătoriile mixte erau interzise: "Între oameni liberi și robi nu se încheie căsătorie" (*Codul Calimach*, Cap. II), "De se va dovedi, după facerea nunții, că unul dintre soți este rob, se despărțește nunta îndată, ca și cum s-ar fi întâmplat moarte" (*Sobornicescul Hrisov*), deși documentele de epocă semnalează și astfel de cazuri: "De vreme ce Profira s-au primit de s-au unit cu Neculai țiganul Merăi și a lui Lupașcu, se numește și ea țigancă, deși era ruscă; și s-au dat toți feciori lor la stăpînirea Merăi și lui Lupașcu. (Iorga N. (1759), *Documente privitoare la familia Callimachi*).

Organizați în sălașe conduse de juzi țigănești / judeci, cnezi, vatamani / vătafi, grupați pe ținuturi, coordonați de bulucbași / voievozi, subordonați hatmanului sau vornicului de țigani, după legile țării ("Țiganul este o persoană ce atârnă de altul cu averea și familia sa" - *Regulamentul Organic*, cap. II), romii erau considerați în sfera bunurilor nemișcătoare, schimbați, vânduți ori dăruiți, servind și ca unitate de schimb. Se putea vinde chiar o „jumătate” de rob, adică jumătate din numărul copiilor care i s-ar fi convenit unuia dintre soți: „Deci eu am vândut numai giumătate de țigancă, cu partea ei ce ar fi având din copii, drept cincisprezece lei bani vechi” (doc. din 1724); schimbați contra altor bunuri, chiar produse alimentare.

Vânzarea de robi ajunsese să se facă pe o scară atât de întinsă, încât în prima jumătate a secolului al XIX-lea, robii erau îngrășați, deoarece, fiind vânduți cu cântarul, valoarea lor depindea de greutatea pe care o aveau. Ocaua de carne de rob se vindea cu 2 galbeni, roaba (femeia) era plătită mai puțin cu o treime decât bărbatul, iar copiii nevârșnici pe câte jumătate de preț. Chiar și sugarii se vindeau cu cântarul. Cei mai puțin prețuiți erau „țiganiii bătrâni și sterpi”. G. Potra evalua, în valuta anului 1939, că prețul robilor varia între 8.000 - 20.000 lei.

O astfel de stare materială a dus la o continuă pauperizare, încât Pravila lui Vasile Lupu stipula: „Țiganul, sau țiganca lui, sau copilul, de va fura o dată sau de două ori și de trei găină, gîscă sau alt lucru micșor, să se iarte; iară de va fi alt lucru mai mare furat, să să cearte ca și fiece fur”.

Presiunea aboliționismului occidental și colapsul precipitat al sistemului feudal, în zorii edificării României moderne, aveau să determine, în etape, abolirea “sclaviei țiganilor”: Moldova, (1844, *robii domnești și mînăstirești*; 1855, *robii boierești*), Muntenia (1847, *robii domnești și mînăstirești*; 1856, *robii boierești*).

b. De la Dezrobire, la Holocaust

Chiar dacă robia a fost desființată, programul reformist al pașoptiștilor și al guvernelor care au urmat, nu au cuprins și problema emancipării / integrării sociale a romilor. Dacă, în timp, statusul țăranului român a fost îmbunătățit sistematic (împroprietărire, instituționalizarea educației etc.), aceștia nemaifiind doar o „mînă de lucru”, pentru romi / țigani, după Dezrobirea juridică din 1856, absența unei elite și a resurselor care să impună reprezentarea intereselor acestora a presupus neinclusiunea în politicile publice, fapt care a indus la o recădere în statusul anterior. Alternativele adaptative dezvoltate de romi sunt similare, ca eșec și tendințe, cu cele propuse / impuse de cultura vernaculară:

- asimilare (mimetism), prin desolidarizare etnică și convertire simbolică la canonul românesc, pentru includerea în competiția pentru resurse a grupurilor dezavantajate;
- separare (contraaculturație), prin respingerea normelor propuse / impuse de instituțiile formative hegemonice, pentru grupurile care dețineau o nișă de dezvoltare;

Prin blocarea mobilității sociale intergeneraționale (emancipării), în absența propriilor elemente modelatoare, instituții normativ-formative care să permită emergența valorilor și normelor personalizante, ca premise ale modernizării, unica posibilitate a fost asimilarea (naturalizarea). Efectul a fost inferiorizarea apartenenței etnice, fapt care a condus la construcția unor instituții și modele alternative:

- “cultura sărăciei”, în care identitatea etnică era / este o oportunitate pentru exploatarea unor resurse marginale, având ca efect rezistența la schimbarea socială și la normele modernității, proliferarea stărilor de disociabilitate etc.;

- “cultura rușinii”, în care identitatea etnică era / este subiectul clivajelor atitudinale (stigmat individual / colectiv, derapaj existențial etc.), având ca efect desolidarizarea inter / intracomunitară;

Marginalizarea și excluderea socială a romilor, „ghetto”-izarea („no man`s land”-ul șatrei și mahalalei, ca spațiu al abandonării responsabilității civice și etnice), a creat, în timp, un important decalaj socio-cultural între populația majoritară și comunitatea romilor. Încercări de organizare s-au făcut în perioada de după Dezrobire, încercându-se structurarea pe bresle, dar industrializarea începutului de secol XX a făcut inutil acest demers.

În 1919, doleanțele romilor către statul român erau:

De asemeni, ne rugăm ca de aici înainte, în toate actele oficiale românești să nu se mai folosească pentru noi și următorii noștri numirea (poreclă) ca batjocură „țigan” și aceasta, dacă nu se șterge cu totul chiar din uzul oficial, să se circumscrie cu o altă denumire care se va afla de corespunzătoare.

În perioada interbelică, din 1934, până în 1939, cu concursul și patronajul unor instituții și personalități (de la Patriarhul Miron Cristea, la Goga și Corneliu Zelea Codreanu) Societatea Generală a Romilor a editat reviste proprii, cărți, a avut 784.793 cotizanți. Premisele de sinteză a similarității și diferenței cu cultura dominantă, propuse de liderii acesteia, arhimandrit Călin Pop-Șerboianu, Lăzurică și Gogu Rădulescu (Floraru), rămânând actuale până astăzi. În pofida *Tratatului pentru minorități* (1919, Paris), prevederilor și reglementărilor Societății Națiunilor, menite să desăvârșească și etnogeneza națiunii române, războiul, culminând cu deportarea în Transnistria (1942 – 1944), a făcut ca această organizație să se autodizolve (1948), zădărniciind, pentru o lungă perioadă de timp, acest demers.

c. Holocaustul

În 1941, un recensământ secret recenza 208.700 de romi, care contaminau „rasa românească”, conform antropologiei eugeniste. O legislație anti-minoritară fusese adoptată în 1938 de guvernul Goga-Cuza, fără a fi abrogată de guvernările ulterioare. Încă din noiembrie 1940, Ministerul de Interne, la recomandarea Ministerului Sănătății, interzisesse romilor „nomazi” deplasarea, pe motivul că transmit tifos.

Un decret regal din 1942 trasa liniile spolierii (deposedării de tot ce au, sărăcirii) și desemna criteriile de deportare pentru romi. S-a început prin confiscarea bunurilor, prin Centrul național de românizare. Apoi, s-au raționalizat alimentele, pentru evrei și romi, pentru romi chiar mai puțin. Apoi, romii „amoralii” au fost expediați la munci publice în Transnistria. Romii „nomazi” au fost primii atinși de persecuții. Președintele Consiliului de Miniștri a ordonat deportarea lor în Transnistria, pe șatre. O altă categorie, „semi-nomazii”, au fost selectați pentru deportare. La 11 august, inspectorul general scria ministrului de interne că deportarea romilor nomazi, decretată la 1 mai, era aproape terminată, prin faptul că 84% dintre ei ajunseseră în Transnistria. La sfârșitul lunii, 30.000 de deportați aveau să afle care era punctul de destinație. După un studiu, 11.440 de nomazi au fost deportați, între care 2.352 bărbați, 2.365 femei și 6.714 copii.

Au urmat romii „sedentari”. Unul din criteriile de deportare era absența bunurilor, dar proprietatea unui teren sau a unei case nu i-a putut dispensa de deportare. Cei în serviciul militar au primit un permis de ședere, spre a nu fi deportați. Unii soldați au dezertat pentru a-și urma familiile. S-au propus corective, dar n-au fost aplicate.

Evacuarea a început la 12 septembrie 1942. Un comandant însoțea fiecare tren, iar gărzile primiseră instrucțiuni să tragă. Au fost pregătite nouă trenuri pentru a-i transporta, din diferite regiuni. Nu s-a permis decât un bagaj de mână. Ceea ce rămânea în urmă, era confiscat. În opt zile, 30.176 de romi sedentari au fost plasați în Transnistria. Alți 18.260 de romi „mai puțin periculoși”, recenzați pentru următorul transport, ar fi trebuit să sosească în primăvara anului 1943, dar, neașteptata înaintare a frontului a zădărnicit acest plan. Sosirea „sedentariilor” a amplificat dezastrul. La 25 noiembrie 1942, 309 romi decedaseră. Decesul prin inaniție nu era rar, distribuția alimentară fiind insuficientă. Tifosul i-a atins pe mii dintre deportați. În timpul iernii, 1942 - 1943, 3-4.000 de romi au murit de tifos. Unii au murit de frig, fiind slab îmbrăcați sau goi. Alții, și datele sunt încă contradictorii, au fost împușcați.

La 23 august 1944, România declară război fostei aliate, Germania. Arhivele, încă nu au pus la dispoziție documente referitoare la eliberarea romilor din Transnistria. În fața avansării frontului rusesc, autoritățile române, în retragere, le-au recomandat romilor să fugă. La 13 septembrie 1944, ministrul de externe le cerea romilor să-și reia activitatea.

Comisia română pentru victimele Holocaustului a declarat 36.000 de morți, dar alte estimări propun o cifră cu mult mai mare. În anii `70, 36.000 de supraviețuitori au

depus cereri de despăgubire, fără ca statul român să recunoască oficial deportarea în Transnistria.

d. Perioada comunistă

Ca un paradox al ambiguității, conform modelului sovietic, până în anii `60, egalitarismul perioadei comuniste a permis reprezentări identitare minimale (muzică în limba Romani, cărți etc.), un relativ acces egal la resurse și servicii sociale, fapt care a dus la o îmbunătățire semnificativă a statusului socio-economic al romilor. Mobilitatea socială a creat premisele constituirii unei elite care, pe de o parte era integrată culturii vernaculare, pe de altă parte reprezenta, tacit, modele de referință pentru etnia de apartenență. Simultan cu aceasta, în perioada 1950 – 1970, pentru “deviaționiștii” de la conformismul social impus, au continuat măsurile de sedentarizare forțată, interzicere a nomadismului și practicării meseriilor itinerante. Pe de altă parte, limitarea resurselor de dezvoltare locală a impus migrația internă, ca tehnică de supraviețuire, pentru o mare parte a populației de romi. În anii `80, programul național al PCR “Integrarea țiganilor”, derulat prin Ministerul de Interne, viza doar infraționalitatea acestora și un recensământ neoficial “preventiv”. După această perioadă, într-un cadru general al politicilor față de minorități („indiferent de naționalitate”), minoritatea romilor dispare chiar și ca entitate subînțeleasă. Similar principiilor de drept otoman („devşirme”), pentru a accede la un status superior, singura cale redevine mobilitatea socială individuală („naturalizarea”), prin renunțarea la identitatea etnică și afirmarea simbolică a culturii vernaculare, ceea ce a determinat o eufemizare a alterității și o accentuare a prejudecăților rasiale. Din punct de vedere cultural și social, romii erau considerați o “subcultură” parazitară, un grup social marginal. În acest context, pentru indivizii cu „marcaje identitare”, “clauza națiunii celei mai favorizate” putea fi dată sau retrasă, în funcție de gradul de utilitate și conformism social, la nivelul treptelor inferioare ale puterii și statului (cadre didactice, cadre militare, portari, gunoieri etc.).

După colapsul economic din anii `80, excluderea romilor de pe piața muncii s-a generalizat. Internalizată și de populația de romi, această practică, asimilată la nivelul politicilor și discursului public, a declanșat o confruntare tăcută, de renegociere a statusului, a “contractului social”. Excluderii și prejudecăților rasiale ale instituțiilor și comunităților locale le erau opuse forme de “nesupunere civică” (abandonarea responsabilității civice, disociabilitate etc.), fapt care a adâncit ruptura dintre populația majoritară și romi, a dus la proliferarea manifestărilor rasiale.

Atitudinea și politica dominantă a societății față de romi a fost cea de „asimilare culturală”, considerându-se că ei pot fi „civilizați” numai „dacă devin români”. Practica asimilării culturale a romilor a dat unele rezultate pozitive în cazul persoanelor care, prin instruire, calificare, ridicarea nivelului de confort al locuirii și, mai ales, prin mariaje mixte, au pătruns și au fost „absorbiți” de populația majoritară. Pentru numeroase colectivități de romi, asimilarea culturală promovată cu mijloace administrative a însemnat:

- sedentarizarea forțată în cursul anilor `50 și `60 a unor grupuri de romi meseriași, care practicau ocupații itinerante (nomazii);
- împiedicarea practicării unor meserii și îndeletniciri tradiționale, situație care a dus fie la șomaj (interpretat ca „parazitism social”), fie la practicarea neautorizată a îndeletnicirilor respective (interpretată ca „afacerism”);
- distrugerea unor cartiere locuite de romi, neglijarea completă a unor cătune – măsuri luate în contextul politicii de sistematizare a orașelor și satelor; măsuri de „împrăștiere” a colectivităților compacte, pentru „a scăpa de țigani”, măsuri care au generat, în combinație cu alți factori, creșterea tensiunilor dintre romi și ceilalți locuitori, creșterea devianței etc.

e. Perioada post-comunistă

Pe fundalul anomic de după 1989, cu toate că recunoașterea romilor ca minoritate națională a presupus câștigarea unor drepturi politice și civile, deteriorarea catastrofală a situației economice și sociale a acestora a fost o consecință a neglijării instituționalizate, în unele situații a unei legislații discriminatorii (Legea Fondului Funciar, Legea Ajutorului Social, Legea Învățământului etc.), dar și a intervenționismului instituțiilor statului în procesul de cristalizare a mișcării romilor.

În contextul unei democrații în formare, blocarea accederii la drepturile sociale și excluderea de la resursele de dezvoltare individuală / comunitară au indus la o recrudescență violentă a discriminării și rasismului, la o fragilizare a statutului de cetățean. Absența unor politici publice afirmative a reiterat și amplificat tehnicile de supraviețuire ancestrale:

- aculturația / asimilarea, ca opțiune pentru neimplicare / salvare individuală și ca acces egal la tratament social și resurse;
- contraaculturația / integrarea normativă, ca opțiune a societății civile, (a “minorității naționale”), ca afirmare și reconsiderare a unei culturi normative proprii.

“A treia cale”, migrația, interpretată fie ca pattern cultural, fie ca extindere a arealului de exploatare a unor resurse marginale, în contextul noii reordonări a Europei, a considerării romilor ca “minoritate europeană”, ca “națiune nonteritorială”, este, momentan, un stimul pentru o reflecție a instituțiilor europene și naționale asupra *Pactului Social* încheiat în 1919, prin Tratatul de la Paris.

4. Concluzii și recomandări

Romii din România în mileniul III - integrare și subsidiaritate

În contextul emergenței valorilor și al unor rapide inovații sociale, atât populația majoritară, cât și romii se află într-un proces de recompunere a modelelor de reprezentare. Monoculturalismul etnocentrist, naționalist este succedat de globalizarea / mondializarea modelelor identitare. Sistemul educațional al societății românești oferă, ca model unic de referință, valorile comunității majoritare / vernaculare. În condițiile acestei politici, bazate pe criteriul numărului și al inflexibilului "prototip" autarhic, majoritatea deține toate pârghiile de putere și instituțiile de reprezentare. Acest fapt îi permite să-și impună propriul model etnocentrist asupra minorităților etnice și asupra idealului spiritual al personalității individuale și colective / etnice. Perceput ca deviant și supus stereotipurilor stigmatizante, sistemul axiologic al spiritualității romilor, străin de propriile reprezentări și prizonier al unor politici intransitive, „de stat”, are ca unică alternativă mimetismul culturii de adopție, abandonarea „Romanipen”-ului (legea Romani), disoluția propriei identități, asimilarea culturală. Pornind de la necesitatea regăsirii propriilor valori de identitate, se impune promovarea valorilor multiculturalismului și autodeterminarea culturală. O asemenea abordare poate să (re)cristalizeze norme și structuri conforme, prin sincronizarea mărcilor identitare / etnice cu valorile modernității.

Politicele publice pentru romii din România trebuie să aibă în vedere statusul istoric al acestora (robia) și mentalitățile derivate, numărul semnificativ, ca populație, emergența politicilor pentru minorități, de la istoricele tendințe asimilaționiste, la protejarea legală, în concordanță cu normele internaționale.

Ca primă urgență, se impune blocarea *colonialismului intern*, sursă de proliferare a asimilaționismului instituționalizat.

O abordare a exigențelor modernității, prin sincronizarea la noile formule de dialog inter și intra comunitar, în cadrul societății românești, pare a fi unica soluție de (re)facere a coeziunii sociale / naționale. Atât pentru comunitățile tradiționale, cât și pentru cele paupere, crearea unui suport logistic poate conduce la creșterea gradului de participare la îmbunătățirea propriilor condiții de viață, la întărirea structurii comunitare și eficientizarea parteneriatelor cu autoritățile locale (educație civică și antirasistă în instituții și școli; consultanță juridică și sanitară; întărirea și conștientizarea rolului și responsabilității în familie a mamelor rome; informare și consultanță pentru continuarea studiilor, găsirea unor locuri de muncă; sprijin în

obținerea documentelor de identitate; redescoperirea memoriei colective - istorie orală).

Schimbarea socială, prin îmbunătățirea „culturii materiale” (combaterea sărăciei romilor), în contextul socio-economic al României actuale, este un ideal al viitorului. În asemenea situație, viziunea actorilor sociali implicați (instituții internaționale, instituții guvernamentale, finanțatori externi, asociații ale romilor) trebuie să se axeze pe programe de atenuare a efectelor discriminării, care să vizeze „cultura spirituală” de îmbunătățire a pattern-urilor comportamentale ale romilor, cât și schimbarea stereotipurilor referitoare la aceștia, pornind de la potențialul de schimbare, “punctul minim de rezistență”, prin influențarea acelor atitudini și practici sociale care sunt mai pasibile de modificare. Constituirea unor canale de comunicare și dialog între autoritățile centrale, județene, locale și comunitățile de romi ar face posibilă articularea unor măsuri de dezvoltare durabilă, multiplicarea experiențelor și modelelor formative, împuternicirea comunității pentru îmbunătățirea statusului socio-comunitar. În același sens, punerea în rețea partenerială ar putea fi începutul construcției unui sistem care să permită egalitatea de șanse, accesul nediscriminatoriu la resursele de dezvoltare individuală și colectivă etc.

Condiția *sine qua non* a resolidarizării sociale, fără de care însăși construcția statului de drept este amenințată, este combaterea tuturor formelor de discriminare față de romi, în vederea protejării drepturilor civile, politice și sociale (vezi teleologia eliberării și sărăcia) și, complementar, a unor politici publice de afirmare și reconsiderare a culturii normative rome (vezi ideologia eliberării și doc. UE, OSCE, CE). Departe de a fi “negrii României” sau “amerindienii României”, deși împărtășesc multe elemente comune cu aceștia, statutul particular al romilor derivă din destinul comun, unitatea spirituală, transfrontalieritate etc.

Mobilizarea rețelelor de influență, pentru derularea unor Programe de (re)construcție identitară și a unei Campanii de combatere a rasismului și discriminărilor ar impune redefinirea statutului particular al romilor din România și receptarea corectă a istoricului decalaj socio-cultural al acestora. Un Program de dezvoltare al populației de romi din România, corespunzător diferențierii culturale și stratificării sociale a acestora, elaborat și pus în aplicare la toate nivelele administrației, în parteneriat cu asociațiile și comunitățile de romi, ar crea premisele integrării romilor în statul de drept (similar integrării europene a României). “Dețigănzarea” sărăciei, șomajului, infraționalității, prin programe adresate categoriilor sociale dezavantajate social, aflate în situație de

marginalizare și excludere socială. “Decolonizarea” minții și personalității romilor, altfel spus, sistarea heteroidentificării, practică de instituțiile statului, politicieni, “experți” etc. și cooptarea romilor la nivel decizional, în vederea autodeterminării priorităților și opțiunilor. Alte cuvinte-cheie: acces egal la resurse, egalitate de șanse, tratament nediscriminatoriu.

Principii directoare:

1. abordarea sectorială și partenerială a opțiunilor, priorităților și oportunităților comunităților de romi, prin includerea, finanțarea și replicarea acestora în circuitul politicilor publice și programelor instituțiilor de stat, la nivelul structurii centrale / județene / locale, în funcție de specificitatea comunităților, în vederea resolidarizării sociale și armonizării spațiului public la standardele europene.
2. inițierea unor alternative formativ-normative specifice de sinteză a mărcilor identitare cu valorile modernității, a unor oportunități ocupaționale și de dezvoltare de resurse umane calificate, inclusiv prin revalorizarea meseriilor itinerante ale romilor la piața modernă și dezvoltarea unui circuit de schimb.
3. constituirea unor instituții publice de formare / reprezentare identitară și dezvoltare comunitară, ca rețea de informare, dialog, consultanță, expertiză, asistență, monitorizare, prevenire și combatere a discriminării față de romi, în scopul stabilirii unor punți de comunicare și cooperare cu instituțiile locale și centrale, participării active / directe a romilor la procesul decizional, împuternicirii comunității pentru îmbunătățirea propriilor condiții de viață.